

Orta Doğu'daki Savaş ve Biz

Dünya, 13 Haziran 2025'e İsrail'in uzun menzilli roketlerle İran'ı vurmasına uyandı. İran'ın üst düzey asker, siyaset ve bilim insanlarının yatak odalarında vurulma görüntüleri, Amerika ve Batı'nın ön verdiği İsrail'in güç gösterisiydi. Böylece Orta Doğu'nun Türkiye ile en büyük diğer ülkesi İran da İsrail'in doğrudan hedefi oldu. Bu, Irak ve Suriye sonrasındaki sıralama açısından da önemli bir yere işaret etmekteydi. Bir propaganda aracı olarak belli bir söylem gücüne ulaşan Büyük İsrail Projesi, bölgedeki diğer ülkeler gibi Türkiye'de de yankı bulmaktaydı. Bu bağlamda son altı aylık periyotta İsrail'in Suriye'de Türkiye ile sıcak temasın eşiğine gelmiş olması da ayrı bir endişe konusu oldu. Bu gelişmelerin içinde en büyük çıkmaz ve gelecek adına savaşın yayılma korkusunu tetikleyen şeyse ilgili coğrafyada İsrail'e destek veren unsurların azımsanamayacak derecede olmasıdır.

İran, her ne kadar diğer bölge ülkeleri gibi kolay lokma gibi görünmese de iç işlerindeki istikrarsızlık, uzun zamanlı ambargo, ekonomi ve sanayideki durağanlık, mezhep çatışmasından dolayı diğer İslam ülkeleriyle geçimsizliği, ülkedeki etnik farklılığın fazlalığı gibi nedenlerle kırılğan bir yapıya sahiptir. Ancak güçlü bir devlet geleneği, tarihi ve kültürel alt yapısının her türlü çatışmalara karşı dirençli olması, büyük bir nüfus ve toprak potansiyeli onları bölgede olduğu gibi dünyada da saygın bir devlet yapmaktadır.

İsrail, dünyanın büyük bir bölümünden itilerek üç dinin ortak kutsalının bulunduğu ve kendilerince "vaad edilmiş topraklar"da güçlü bir uygarlık inşa etmektedir. Geçmişte pek çok yerde zulüm gören ve çoğu devletçe katliamlara maruz kalmasından sonra kendi topraklarında hafıza psikolojisiyle çalışmakta ve sürekli yayılmacı politika üretmektedir. Avrupa'nın yanında özellikle Amerika'nın bölgedeki gözü kulağı konumunu da üstlenerek onların menfaatlerindeki maliyeti düşürme politikası gereği cesaretini sürekli zinde tutmaktadır. Bunun yanında onların en büyük itici gücü, etkisini her fırsatta herkese ulaştırmaya çalışan propagandasıdır. Dünyanın bilinçaltına aşılana şey deterjandan kolaya, silahtan teknolojiye dek her İsrail ürününün hatasız ve mükemmel olduğudur.

İsrail ve İran'ın din devleti olması onların ortak noktasıdır. Haliyle ikisi de sınırları dışında da büyük bir etki ağına sahiptir. İsrail'in dünyadaki tüm Yahudilerin devleti olma politikası, her Yahudi'nin merkezîyetçi bakışına neden olmaktadır. Bu da onların nüfus ve güç yapısının görünenden daha fazla olmasını sağlamaktadır. İran'ın gerektiğinde İslam devleti görüntüsü,

gerektiğinde ise İslam içindeki ayrılıkçı yapının lideri pozisyonu olması onlara özellikle bölgede güçlü bir alan hâkimiyeti vermektedir.

Savaş şu anda beşinci gününde karşılıklı sert psikolojik ve sıcak hamlelerle sürmektedir. Tarafların etrafında şimdiye dek net duruşlu bloklaşmalar başlamadı. Avrupa ve Amerika genel anlamda sanki İran, İsrail'e saldırmış gibi "İsrail'in kendini koruma hakkının olduğu" yönünde açıklama yapmaktadır. Ancak gidişata göre daha keskin taraflaşma önümüzdeki süreçte ortaya çıkacak gibi görünmektedir. Türkiye ise başından beri İsrail'in saldırgan tutumunu eleştiren açıklamalar yapmaktadır.

İsrail'i güçlü yapan şeylerin bilim, özgürlük ve çalışma olduğunu hemen herkes bilir. Nüfus, tarihi birikim, toprak büyüklüğü gibi etkenlerin savaşın seyrini aynı oranda yürütmemesi bunlarla açıklanabilir. Günümüzde çağdaş uygarlıklar daha çok çalışma, bilim, kültür, üretim ekonomisi ve insan hak ve özgürlükleriyle var olabilmektedirler. Aynı unsurları başta İran ve diğer bölge ülkelerinde aramak beyhude bir çaba olacaktır. Çünkü bu ülkelerde zaman çoğunlukla siyasi istikrarsızlıklar, temel hak ve özgürlüklerin devletçe çiğnenmesinden dolayı toplumsal huzursuzluklar, devletin aşırı israfına karşı halkın yoklukla mücadelesi, demokrasi gibi hukukun da kıtlık içindeyken muhaliflerin hapishane, sürgün ve siyasi cinayetlerin kurbanı olmasıyla sürmektedir.

İsrail bilim, kültür, sanat, spor, hukuk ve insan hakkı gibi zamanın tüm argümanlarıyla donanmış olarak doludizgin giderken bunların olmadığı ülkeleri dize getirme hakkını kendinde görerek zulümde kendisiyle yarışmaktadır. Bu gidiş, kendini yok edip yeniden Anadolu ve Türk uygarlığına sığınmak zorunda kalmak gibi bir sona dönüşebilir. Belki de dünya için çok daha feci bir son yaklaşmaktadır. Bunu şimdiden kestirmek zorsa da Türk halkının, aydının ve en çok da devleti yönetenlerin çok iyi bilmesi gereken şeyler bulunmaktadır. Onlardan birincisi temel hak ve ödevleri gözden uzak tutmadan daima bilimin ışığında yürümektir. Daha sonra farklı düşüncüyü yıkıcı atmosfere çekmeden demokratik bir değer olarak kabullenip bundan kazanım sağlamak olmalıdır. Petrolün önemli kaynaklarından olan Orta Doğu'da yaşamının güçlü demokrasi, güçlü hukuk, güçlü devlet ve güçlü teknolojiden geçtiği artık anlaşılmış olmalıdır.

Hatem Türk

Hars Akademi Editörü

17.06.2025.